

הלכות מוען ונמנען פרק יד

א. כל אלו שאין אכילתן ראיה אם הביאו עדים שמכרו להם הבעלים שדה זו, או נתנוה להן במתנה ראיתן ראיה: חוץ מן הגזלן, והבעל בנכסי אשתו. באיזה נכסים אמרו בנכסי צאן ברזל, או בשדה שיחד לה בכתבתה, ובשדה שכתב לה בכתבתה, ובשדה שנתן לה בשום משלו. אבל בנכסי מלוג יש לו ראיה, כמו שבארנו בהלכות אישות.

ב. כיצד הגזלן, אין לו ראיה: כיון שהחזק גזלן על שדה זו אף על פי שהביא ראיה שהודה הבעל בפני עדים, שמכר לו שדה זו ולקח דמים, והבעלים אומרים לא מכרנו, אלא מפני היראה הודינו לו מוציאין את השדה מידו, ואין לו כלום. ואם העידו העדים שבפניהם מנה לו כך וכך מוציאין את השדה מיד הגזלן, ומחזירין לו הבעלים את הדמים כמו שבארנו בהלכות גזלה.

ג. בן האמן ובן הערים ובן האפטרופוס שאכלו שדה זו שני חזקה אם טענו שהבעלים מכרו להן או נתנו להן, יש להן חזקה; ואם טענו שהיא ירשה להן מאבותיהן שאכלוה שני חזקה, אין להן חזקה. ואם הביאו עדים שהודו הבעלים לאביהן שמכרוה להן, או נתנוה להן מעמידין את השדה בידן.

ד. בן הגזלן אף על פי שהביא ראיה שהודו הבעלים לאביו, אינה ראיה כמו שבארנו. אבל בן בן הגזלן אפלו בא בטענת אביו, יש לו חזקה; בא בטענת אבי אביו, אין לו חזקה.

ה. הגוי אפלו אכלה כמה שנים, אין אכילתו ראיה; ואם לא הביא שטר תחזור השדה לבעלים בלא שום שבועה, שלא תקנו שבועת הסת אלא לישראל. וישראל הבא מחמת הגוי הרי הוא כגוי, ואין אכילתו ראיה.

ו. טען זה הישראלי הבא מחמת הגוי ואמר, בפני לקחה הגוי שמכרה לי מזה הישראל המערער עלי הרי זה נאמן, וישבע הסת על כך: מתוך שיכול לומר אני לקחתיה ממך, והרי אכלתיה שני חזקה יכול לומר מפלוני לקחתיה, שבפני לקחה ממך.

ז. אין מחזיקין בנכסי קטן, אפלו הגדיל. כיצד: אכלה בפניו כשהוא קטן שנה אחת, ושנים אחר שהגדיל, וטען אתה מכרת לי, אתה נתת לי אין זה כלום: עד שיאכל אותה שלוש שנים רצופות, אחר שהגדיל.

ח. מי שהחזיק בנכסי קטן שנים רבות, וטען ואמר משכונה הן בידי, ויש לי חוב עליהן כך וכך הואיל ואלו רצה אומר, לקוחים הן בידי נאמן, שהרי אינה מחזקת שהיא לאביו שלזה; והרי זה גובה משכרה מה שטען, ותחזור ליתומים.

ט. אבל אם יצא עליה קול שהיא שליתומים אינו נאמן, שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן; ותחזור השדה וכל הפרות שאכל ליתומים, עד שיגדלו ויעשה עמהן דין.

י. אכלה שני חזקה בחיי אביהן מתוך שיכול לומר לקוחה היא בידי מאביהן נאמן לומר חוב יש לי על אביהן, ואגבה אותו מן הפרות; וגובהו שלא בשבועה, מתוך שיכול לומר שלי היא.

יא. בורח שפּרַח מַחֲמַת סַפְנַת נַפְשׁוֹת, כַּגֹּן שֶׁהִיא הַמֶּלֶךְ
מִבְקֵשׁ אוֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ אֵין מַחֲזִיקִין בְּנִכְסָיו. אִפְלוּ אֶכֶל הַמַּחֲזִיק
כִּמָּה שָׁנִים, וְטַעַן שֶׁלֶקַח אֵין אֲכִילָתוֹ רֵאִיָּה; וְאֵין אוֹמְרִין
לְבַעַל הַשָּׂדֶה, לָמָּה לֹא מַחִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְעַסֵּק בְּנַפְשׁוֹ.
אֶבֶל הַבוֹרַח מַחֲמַת מָמוֹן, הָרִי הוּא כָּכָל אָדָם; וְאִם לֹא מַחָה,
מַחֲזִיקִין בְּנִכְסָיו.

יב. מַחֲזִיקִין בְּנִכְסֵי אִשָּׁה אִישׁ. פִּיֶּצֶד: אֲכָלָה מְקַצֵּת שְׁנֵי חֲזָקָה
בְּחַיֵּי הַבַּעַל, וְשְׁלוֹשׁ שָׁנִים אַחֵר מִיתַת הַבַּעַל, וְטַעַן וְאָמַר, אֵת
מִכְרָתִי לִי וּבַעֲלִיךָ מַעֲמִידִין אוֹתָהּ בִּידּוֹ: מִתּוֹךְ שֶׁיְכוּל לֹאמַר מִמֶּנּוּ
לְקַחְתִּיהָ, אַחֵר מוֹת בַּעֲלִיךָ, שֶׁהָרִי אֲכָלָה שְׁנֵי חֲזָקָה אַחֵר מִיתַת
הַבַּעַל, וְלֹא מַחֵת בּוֹ. אֲבָל אִם אֲכָלָה בְּחַיֵּי הַבַּעַל כִּמָּה שָׁנִים,
וְלֹא אֲכָלָה שְׁנֵי חֲזָקָה אַחֵר מִיתַת הַבַּעַל אֵין לוֹ חֲזָקָה.

יג. כָּל חֲזָקָה שֶׁאֵין עִמָּה טַעֲנָה, אֵינָה חֲזָקָה. פִּיֶּצֶד: הָרִי שֶׁאֲכָל
פְּרוֹת שָׂדֶה זֶה כִּמָּה שָׁנִים, וּבֹא הַמַּעֲרָעֵר וְאָמַר לוֹ, מֵאֵין לָךְ
שָׂדֶה זֶה, שְׁלִי הִיא, הִשְׁבִּיבוּ וְאָמַר, אֵינִי יוֹדֵעַ שְׁלָמִי הִיא, וְכִיוֹן
שֶׁלֹא אָמַר לִי אָדָם, יִרְדְּתִי לְתוֹכָהּ אֵין זֶה חֲזָקָה: שֶׁהָרִי לֹא טַעַן
שֶׁלֶקְחָהּ, וְלֹא שֶׁנִּתְּנָהּ לוֹ, וְלֹא שֶׁיִּרְשָׁהּ.

יד. אֵף עַל פִּי שֶׁלֹא טַעַן, אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִידּוֹ, עַד שֶׁיָּבִיֵא
זֶה הַמַּעֲרָעֵר עֵדִים שֶׁהִיא שְׁלוֹ. הֵבִיֵא עֵדִים תַּחֲזוֹר לוֹ הַשָּׂדֶה,
וּמוֹצִיאִין מִזֶּה כָּל הַפְּרוֹת שֶׁאֲכָל. וְאֵין פּוֹתְחִין לָזֶה הַמַּחֲזִיק
תַּחֲלָה; וְאֵין אוֹמְרִים לוֹ, שְׁמָא שָׁטֵר הִיא לָךְ וְאָבֵד: עַד שֶׁיִּטְעַן
הוּא מַעֲצָמוֹ. וְאִם לֹא טַעַן, יַחֲזִיר כָּל הַפְּרוֹת שֶׁאֲכָל.

טו. וְכֵן הָאוֹכֵל שְׁנֵי חֲזָקָה מַחֲמַת שָׁטֵר שִׁישׁ בִּידּוֹ, וְנִמְצָא הַשָּׁטֵר
בָּטֵל בְּטִלָּה הַחֲזָקָה, וְתַחֲזוֹר הַשָּׂדֶה עִם כָּל הַפְּרוֹת לְבַעֲלִים.

טז. הֵבִיֵא מַחֲמַת יִרְשָׁה צָרִיךְ לְהֵבִיֵא רֵאִיָּה שֶׁדָּר אָבִיו בְּשָׂדֶה
זֶה אוֹ נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, אִפְלוּ יוֹם אֶחָד; וְכִיוֹן שֶׁאֲכָלָה הוּא שְׁלוֹשׁ
שָׁנִים מַחֲמַת אָבִיו, מַעֲמִידִין אוֹתָהּ בִּידּוֹ.

יז. אֲבָל אִם לֹא הֵבִיֵא רֵאִיָּה שֶׁדָּר בָּהּ אָבִיו כָּלֵל תַּחֲזוֹר הַשָּׂדֶה וְכָל
הַפְּרוֹת, לַמַּעֲרָעֵר שִׁישׁ לוֹ עֵדִים שֶׁהִיא שְׁלוֹ, שֶׁהָרִי אֵינּוּ טוֹעֵן
עָלָיו שֶׁמָּכַר אוֹ נָתַן לוֹ, וְלֹא נוֹדְעָה קִרְקַע זֶה לְאֲבוֹתָיו. הֵבִיֵא
רֵאִיָּה שֶׁנִּרְאָה בָּהּ אָבִיו אֵינָה כְּלוּם, שְׁמָא בָּא לְבַקֵּר אוֹתָהּ וְלֹא
קָנִיָּה, אֲלֹא צָרִיךְ לְהֵבִיֵא רֵאִיָּה שֶׁדָּר בָּהּ אָבִיו, אִפְלוּ יוֹם אֶחָד.

יח. הָרִי שֶׁאֲכָל שָׂדֶה זֶה שָׁנִים רַבּוֹת, וּבֹא מַעֲרָעֵר וְאָמַר לוֹ, מָה
לָךְ וּלְשָׂדֶה זֶה, הוֹדָה לוֹ וְאָמַר, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהִיתָה שְׁלֹךְ, אֲבָל
פְּלוֹנִי מָכְרָה לִי וְהוּא לְקַחָהּ מִמֶּנּוּ, אָמַר לוֹ הַמַּעֲרָעֵר, פְּלוֹנִי
שֶׁמָּכַר לָךְ גִּזְלָן הוּא הוֹאִיל וְהוֹדָה שֶׁהִיא שְׁלוֹ, וְשֶׁלֹא לְקַחָהּ
מִמֶּנּוּ, תַּחֲזוֹר הַשָּׂדֶה וְכָל הַפְּרוֹת לַמַּעֲרָעֵר, אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין לָזֶה
הַמַּעֲרָעֵר עֵדִים שֶׁהִיא שְׁלוֹ. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

יט. הֵבִיֵא זֶה הַמַּחֲזִיק עֵדִים שֶׁפְּלוֹנִי שֶׁמָּכְרָהּ לוֹ דָּר בָּהּ אִפְלוּ
יוֹם אֶחָד, אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ בְּפָנָי לְקַחָהּ מִמֶּנּוּ וְאַחֵר כֶּךָ מָכְרָה לִי
מַעֲמִידִין אוֹתָהּ בִּידּוֹ: שֶׁהָרִי יֵשׁ לוֹ טַעֲנָה עִם חֲזָקָתוֹ; וְאִלּוּ רָצָה
טַעַן וְאָמַר מִמֶּנּוּ לְקַחְתִּיהָ, שֶׁהָרִי יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי חֲזָקָה.